

Haun sisällöt

Vuoden 2025 terveyden edistämisen määrärahan hakuaika on 13.5.–14.6.2024.

Tällä sivulla

- [Yleiset painotukset](#)
- [Sisällölliset painopisteet vuodelle 2025](#)
- [Hanke-ehdotuksen valmistelun lähtökohdat](#)
- [Määrärahakehys vuodelle 2025](#)

Yleiset painotukset

Hanke-ehdotuksen tulee täyttää alla esitetyt yleiset painotukset:

- Määrärahalla tuetaan kunnissa toteutettavaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintaa sekä toimintaa, jota kunnat, hyvinvointialueet ja järjestöt toteuttavat yhdessä.
- Toiminnan tulee kohdentua lisäämään väestön kriisikestävyyttä sekä vähentämään eriarvoisuutta hyvinvoinnissa ja terveydessä. Toiminnassa tulee huomioida ihmisen ja ympäristön hyvinvoinnin riippuvuus toisistaan.
- Toiminnan tulee tukea Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030 – valtioneuvoston periaatepäätöksen toimeenpanoa. Siinä tulee huomioida hyvät väestösuhteet ja väestöryhmien välisen vuorovaikutuksen parantaminen.

[Linkki periaatepäätökseen](#)

[Linkki periaatepäätöksen toimeenpanosuunnitelmaan](#)

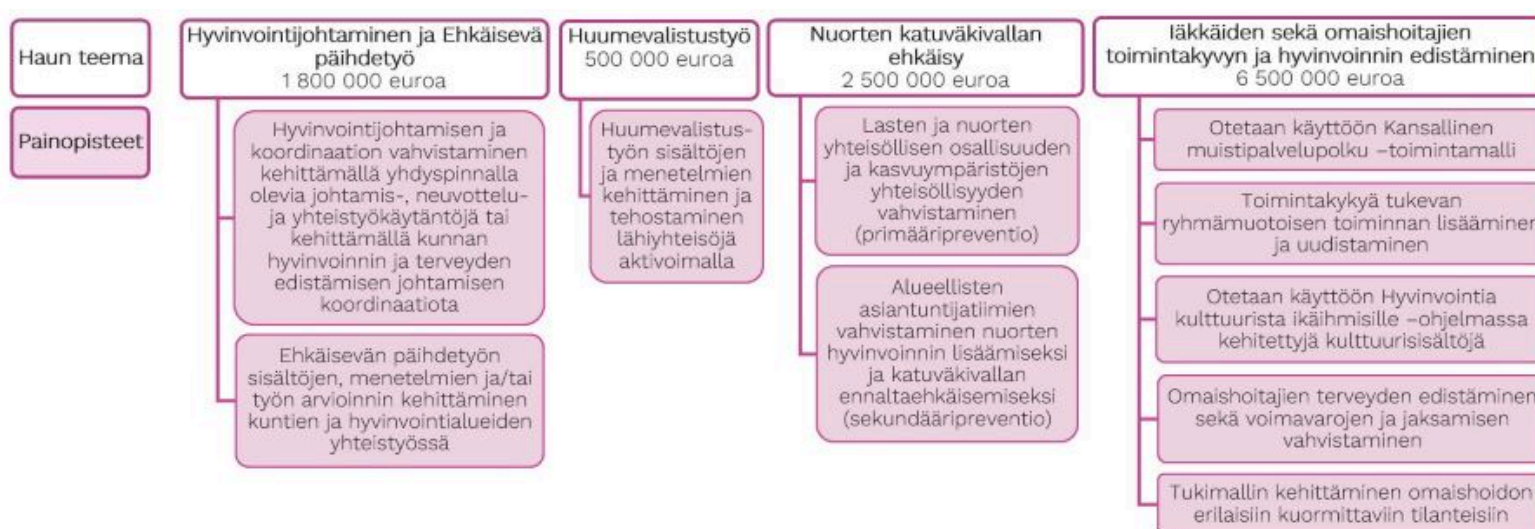
[Taustamateriaalia ihmisen ja ympäristön hyvinvoinnin riippuvuuden huomioimiseen toiminnassa.](#)

Sisällölliset painopisteet vuodelle 2025

Hanke-ehdotuksen tulee kohdistua yhteen seuraavista painopisteistä. Se voi kuitenkin käsitellä myös muiden painopisteiden sisältöjä.

Painopisteet jakautuvat neljän eri teeman alle:

- Hyvinvointijohtaminen ja ehkäisevä päihdetyö
- Huumevalistustyö
- Nuorten katuväkivallan ehkäisy
- Iäkkäiden sekä omaishoitajien toimintakyvyn ja hyvinvoinnin edistäminen

Kuva 1. Vuoden 2025 haun määräraha-kehysten jakautuminen eri teemoihin ja haun painopisteet. [Klikkaa kuva suuremmaksi \(JPG 218kt\)](#).

Hyvinvointijohtaminen ja ehkäisevä päihdetyö sekä huumevalistustyö

Painopiste 1

Hyvinvointijohtamisen ja koordinaation vahvistaminen kehittämällä kuntien, alueellisten toimijoiden ja järjestöjen yhdyspinnalla olevia johtamis-, neuvottelu- ja yhteistyökäytäntöjä tai kehittämällä kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtamisen koordinaatiota.

Painopiste 2

Ehkäisevän päihdetyön sisältöjen, menetelmien ja/tai työn arvioinnin kehittäminen kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyössä työn laadun vahvistamiseksi sekä haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Painopiste 3

Huumevalistustyön sisältöjen ja menetelmien kehittäminen ja tehostaminen lähiyhteisöjä aktivoimalla. Painotuksena haavoittuvassa asemassa olevien nuorten, heidän vanhempiansa ja heitä kohtaavien toimijoiden valmiuksien parantaminen.

[Taustamateriaalia huumevalistustyön painopisteeseen \(THL\)](#)

Nuorten katuväkivallan ehkäisy, turvallisuuden edistäminen ja nuoriin kohdentuva erityinen huolenpito

Teemaan kuuluu kaksi painopistettä, joihin kohdistettuja hankkeita voidaan rahoittaa yhteensä 2 500 000 eurolla.

Painopiste 4a: Vahvistetaan lasten ja nuorten yhteisöllistä osallisuutta ja kasvuympäristöjen yhteisöllisyyttä (primääripreventio)

Tavoitteena on lisätä nuorten yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuutta alueella sekä ehkäistä rikollisuutta. Toiminnan tulee olla monitoimijaisista, sen tulee linkittyä kouluun ja mukana tulee olla myös muita toimijoita, kuten järjestöjä tai esimerkiksi kunnan kirjasto- tai nuorisopalvelut. Osana toimintaa kuullaan alueen nuoria ja heidän huoltajiaan sekä osallistetaan heitä osaksi toimintaa.

Painopiste 4b: Vahvistetaan alueellisia asiantuntijatiimejä nuorten hyvinvoinnin lisäämiseksi ja katuväkivallan ennaltaehkäisemiseksi (sekundääripreventio)

Tavoitteena on lisätä nuorten hyvinvointia ja ennaltaehkäistä katuväkivaltaa. Kehitetään ankkuritiimejä tai vastaavia nopeasti ongelmiin reagoivia asiantuntijatiimejä alueilla, joiden turvallisuutta halutaan lisätä. Lisäksi kehitetään käytäntöjä, joilla varmistetaan turvallisen aikuisen tuki ja rinnallakulkijuus sekä tarvittava ammatillinen apu haavoittuvassa asemassa olevalle nuorelle. Kehittämistyön tulee kohdentua monitoimijaisen jalkautuvan työn kehittämiseen paikallisesti. Toiminnan kehittämisessä tulee huomioida nuorten näkökulma. Rikos- ja riita-asioiden sovittelutoimintaa tulee hyödyntää tarpeenmukaisesti.

[Taustamateriaalia nuorten katuväkivallan ehkäisyn painopisteisiin](#)

lääkäiden toimintakyvyn ja kotona pärjäämisen tukeminen sekä omaishoitajien hyvinvoinnin, toimintakyvyn ja terveyden edistäminen

Teemaan kuuluu viisi painopistettä, joihin kohdistettuja hankkeita voidaan rahoittaa yhteensä 6 500 000 eurolla.

Painopiste 5a: Otetaan käyttöön Kansallinen muistipalvelupolku –toimintamalli

Tavoitteena on hyvinvointia ja terveyttä edistävillä toimenpiteillä ylläpitää ja edistää iäkkään väestön hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä sekä myöhentää palvelutarvetta.

Alueellisilla hankkeilla kokeillaan ja otetaan käyttöön Muistipalvelupolku-toimintamalli, joka kohdentuu muistisairauksien riskiryhmissä olevan iäkkään väestön toimintakyvyn ylläpitämiseen. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sisältää muun muassa elintapaohjauksen, liikunnan, hyvän ravitsemuksen, mielen hyvinvoinnin sekä osallisuuden ja turvallisuuden edistämisen sekä eri tahojen ja palvelukokonaisuuksien yhdyspintatyön kehittämisen.

Hankkeiden tulee sisältää Muistipalvelupolku-toimintamallin mukaista iäkkäiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, kuten elintapaohjausta, etsivää vanhustyötä, muistihäiriöiden varhaista tunnistamista ja palvelupolulle sujuvaa pääsemistä, sisältäen matalan kynnyksen palvelut ja riskitestit osallistujille. Muistipalvelupolkumalli kytketään osaksi kuntien, kolmannen sektorin ja hyvinvointialueiden palvelujärjestelmää ja jatkokehitetään toimintamallia, rakenteita ja prosesseja pysyviksi käytännöksi. Hankkeissa tulee lisätä kansalaisten, ammattilaisten ja viranomaisten tietoisuutta aivoterveyden edistämisestä ja muistisairauksista, vahvistaa osaamista muistihäiriöisen henkilön kohtaamisesta ja itsemääräämisoikeuden tukemisesta sekä tulevaisuuden ennakoinnista ja suunnittelusta.

Painopiste 5b: Tuetaan iäkkäiden hyvinvointia ja terveyttä lisäämällä ja uudistamalla toimintakykyä tukevaa ryhmämuotoista toimintaa

Tavoitteena on toimintakyvyn monipuolinen ylläpitäminen, sosiaalisten suhteiden vahvistuminen, osallisuuden edistäminen, yksinäisyyden ja turvattomuuden vähentyminen, hyvinvoinnin ja terveyden tukeminen.

Otetaan käyttöön kehitettyjä ja hyväksi todettuja ryhmämuotoisia toimintamalleja sekä jatkokehitetään ja juurrutetaan erilaisia ryhmämuotoista toimintaa kotona asuville iäkkäille, joiden toimintakyky on heikentynyt.

Hankkeissa toiminnan tulee olla tavoitteellista ja siinä pitää hyödyntää hyviä tai vaikuttavaksi todettuja käytäntöjä ja toimintamalleja sekä jatkokehittää niitä. Toiminnan sisällön tulee monipuolisesti kattaa fyysistä, psyykkistä, sosiaalista ja kognitiivista toimintakykyä edistävää ryhmätoimintaa, ml. mielen hyvinvoinnin, osallisuuden, ravitsemuksen ja liikunnan edistäminen. Lisäksi kehitetään ja juurrutetaan prosesseja ja rakenteita ryhmätoiminnan toteuttamiseksi. Toiminnan tulee vastata asiakkaiden yksilöllisiin tarpeisiin, mahdollistaa moninaisuuden huomioiminen, tukea osallisuutta sekä ryhmätoiminnan saavutettavuutta. Digitaalisten toimintamallien kehittämisessä ja käyttöön ottamisessa tulee huomioida palvelujen käytettävyys asiakkaan näkökulmasta.

Painopiste 5c: Otetaan käyttöön Hyvinvointia kulttuurista ikäihmisille –ohjelmassa kehitettyjä kulttuurisisältöjä

Tavoitteina on ikäihmisten elämänlaadun parantuminen, elämän merkityksellisyys ja mielekkyyden kokemusten vahvistuminen, toimintakyvyn ja osallisuuden kokemuksen paraneminen ja säilyminen, ennakoivan toiminnan lisääntyminen ja tehostuminen.

Otetaan käyttöön ja jatkokehitetään kulttuurilähetetoiminnan ja etsivän kulttuurityön toimintamalleja sekä vaikuttavia kulttuurisisältöjä ikääntyvälle väestölle, erityisesti niille, jotka ovat ohjautumassa palvelujen piiriin.

Vaatuksina on, että etsivän kulttuurisen vanhustyön (EKV) ja kulttuurilähetetoiminnan toimivia palveluratkaisuja jatkokehitetään kullekin alueelle sopivaksi ja juurrutetaan käyttöön. Kulttuurihyvinvointipalvelujen saatavuutta edistetään kehittämällä yhdyspintatyötä ja luomalla pysyviä rakenteita ja käytäntöjä, joihin toimintamallit juurrutetaan. Kulttuurisen seniori- ja vanhustyön AILI-verkoston jäsenkuntien ja hyvinvointialueiden asiantuntijuutta hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan.

[Taustamateriaalia iäkkäiden toimintakyvyn ja kotona pärjäämisen tukemisen painopisteisiin](#)

Painopiste 5d: Edistetään omaishoitajan terveyttä, vahvistetaan voimavaroja ja jaksamista

Tavoitteena on edistää omaishoitajien terveyttä ja vahvistaa voimavaroja sekä jaksamista.

Kehitetään uusia toimintamalleja, otetaan käyttöön tai jatkokehitetään olemassa olevia toimintamalleja.

Kehittämistyön tulee kohdentua kahteen tai useampaan alla mainittuun sisältöön:

- Vahvistetaan omaishoitajalle annettavaa tietoa omaishoitajuudesta, omasta jaksamisesta huolehtimisesta ja eri tuen muodoista omaishoitajuuden aloitusvaiheessa sekä sen käynnistyttyä.
- Kehitetään hyvinvointia ja terveyttä edistävää toimintaa omaishoitajille (esim. liikuntaryhmät, kulttuuripalvelut, ravitsemusohjaus, vertaistuki) sekä edistetään omaishoitajien ohjausta toimintaan vahvistamalla yhteistyötä eri toimijoiden välillä.
- Tunnistetaan kohonnut riski uupumiseen ja terveysongelmiin, ohjataan oikean tuen piiriin oikea-aikaisesti ja seurataan omaishoitajan jaksamista (esim. omaishoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastuksen sisältöjen ja käytäntöjen kehittäminen).
- Kehitetään ja kokeillaan uusia vaihtoehtoisia toimintamalleja omaishoitajan vapaan aikaiseksi hoidoksi ja sen

joustavaksi toteuttamiseksi, minkä avulla pyritään lisäämään omaishoitajan vapaapäivien pitämistä.

Painopiste 5e: Tukimalli omaishoidon erilaisiin kuormittaviin tilanteisiin

Tavoitteena on vahvistaa omaishoitajien yksilöllistä tukea erilaisissa kuormittavissa tilanteissa.

Kehitetään ja otetaan käyttöön toimintamalli, jossa tunnustetaan ja tuetaan niitä omaishoitajia, jotka ovat jääneet tavanomaisen tuen tai toiminnan ulkopuolelle tai tuki on ollut tarpeisiin nähden riittämätöntä. Toimenpiteissä painotetaan uusien käytäntöjen kehittämistä varsinkin työikäisten omaishoitajien tukemiseen.

Yksilöllisen tuen varmistamisessa tulee huomioida erityisesti ne omaishoitajat, jotka ovat uupumisen tai syrjäytymisen riskissä tai heidän elämäntilanteensa on tavanomaista kuormittavampi. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi työn ja omaishoidon yhdistäminen, omaishoitajan yksinhuoltajuus, maahanmuuttajataustaisen omaishoitajan tuki sekä vammaisen tai pitkäaikaissairaana lapsen pitkäkestoinen omaishoito. Lapsiperheiden kohdalla arjessa selviytymistä on tuettava kaikki perheenjäsenet huomioiden.

[Taustamateriaalia omaishoitajien hyvinvoinnin, toimintakyvyn ja terveyden edistämisen painopisteisiin](#)

Hanke-ehdotuksen valmistelun lähtökohdat

Terveyden edistämisen määrärahalla rahoitetaan kokeilu- ja kehittämishankkeita, joissa tavoitteena on terveyden edistämisen toimintatapojen ja menetelmien kehittäminen. Terveyden edistämisen määräraha on tarkoitettu enemmän kehittämishankkeille kuin puhtaasti tutkimushankkeille. Interventiotutkimushankkeet ovat tyypillisesti kuitenkin voineet saada rahoitusta terveyden edistämisen määrarahasta.

Hanke-ehdotuksen valmistelussa tulee ottaa huomioon seuraavat asiat:

- Hankkeiden tulee liittyä kansallisten terveyden edistämisen ohjelmien toimeenpanoon.
- Tuettavan hankkeen tulee tehostaa terveyden edistämisen rakenteiden ja menetelmien kehittämistä sekä eri toimijoiden moniammatillista ja monitoimijaista yhteistyötä uudistuvissa palvelurakenteissa.
- Hankkeen tulee toiminnallaan pyrkiä kaventamaan väestöryhmien välisiä terveyseroja mukaan luettuna sukupuolten väliset terveyserot.
- Hankkeen tulee edistää hankkeen kohderyhmän osallisuutta lisääviä toimintatapoja.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos toteuttaa hankekaudella vaikuttavuustutkimusta, jolla seurataan rahoitettavien hankkeiden vaikutuksia ja vaikuttavuutta. Osa hankkeista toimii yhteistyössä THL:n kanssa.
- Hankkeen tulee tuoda kansallista lisäarvoa terveyden edistämiseksi hyödyntämällä jo olemassa olevia hyviä käytäntöjä innovatiivisesti tai kehittämällä uudenlaisia menetelmiä terveyden edistämiseen. Hyviä käytäntöjä ja toimintamalleja ovat esimerkiksi arvioidut HYTE-toimintamallit sekä Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus – ohjelman ja Tulevaisuuden kotona asumista tukevat palvelut iäkkäille –hankkeen kehittämistyön toimintamallit.
- Hankkeen toteuttajan tulee osoittaa hankkeeseen omaa rahoitusta. Vain perustelluista syistä hanketta voidaan rahoittaa täysimääräisesti.

Määrärahaa myönnetään 1–3 vuotta kestäville hankkeille.

Hanke-ehdotuksen tavoitteiden tulee olla täsmällisiä, aikataulutettuja, realistisia ja mitattavissa olevia.

Määrärahakehys vuodelle 2025

Määrärahakehys vuodelle 2025 on yhteensä 11 300 000 euroa. Kehys jakautuu seuraavasti eri painopisteiden välille:

- Painopisteet 1–2: 1 800 000 euroa.
- Painopiste 3: 500 000 euroa.
- Painopisteet 4a-b: 2 500 000 euroa.
- Painopisteet 5a-e: 6 500 000 euroa.

Päivitetty: 27.5.2024

© THL 2024 — TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS, PL 30, 00271 HELSINKI • PUHELIN 029 524 6000 • PALAUTE • TIETOA SIVUSTOSTA
• SAAVUTETTAVUUSSELOSTE • YHTEYSTIEDOT